

Izhaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.—.

LETO II.

LJUBLJANA, sredo, 22. avgusta 1923.

Štev. 31.

Rudarji v boju za svoj obstanek.

Rudarji bodo vsrajali do konca. — 110 tisoč čeških rudarjev v stavki. — Iz inozemstva ne pride niti vagon premoga. — Agentje družbe za okončanje stavke. — Arefacije se nadaljujejo. — Rudarji hočejo kruha. — Orjunaši štrajkbreherji.

Peč tednov se borijo rudarji Trboveljske prem. družbe za svoj obstanek in družba s pomočjo vlade si prizadeva, da bi štrajk zrušila in da bi na ta način rudarje še bolj zaščitila kot so že. Zandarmerija brezmiselno zapira rudarje, tako da je litijsko sodišče že samo moralo nastopati proti žandarmeriji, ki v masah goni rudarje v zapor brez, da bi kaj zagrešili. Zandarmerija gre celo tako daleč, da hodi od trgovca do trgovca in zabranjuje, da bi rudarji dobivali pri njih življenske potrebščine. Proti rudarjem se uporablja vsa sredstva: nasilje, prevare, grožnje, vse pride prav magnatom Trboveljske družbe. Doslej je v revirjih aretiranih nad 15 zaupnikov, brez da bi kaj zagrešili. Zandarmerija terorizira posamezne rudarje, da bi pričali proti aretirancem; celo ženske se hoče prisiliti, da bi izpovedale proti rudarjem. V Kočevje so pripeljali s prevaro 70 Hrvatov, katere proti njihovi volji drži Biskupski v barakah pod orožniško stražo. Biskupski jim noče izdati papirjev, da bi odšli domov in jih z orožniki drži kot ujetnike. Kljub slrogi strci jih je doslej pobegnilo nad 30; ostali poskušajo vsak dan pobegniti, pa jih orožniki zadržujejo. Proti Biskupskemu narašča jeza in bali se je, da ga tudi orožniki ne bodo mogli ubraniti pred maščevanjem.

Položaj v vseh revirjih je napel. Rudarji so kljub intrigam raznih podkupljenih agentov odločeni vsrajati do konca, kar se je pokazalo tudi na shodu 20. t. m. v Trbovljah, ko so zbrani rudarji najodločnejše obsodili agente in intriganle in sklenili vsrajati do konca. Na Češkem je 20. t. m. izbruhnila generalna stavka rudarjev. Nad 110.000 rudarjev je v stavki. Nemčija je ukinila reparacije in ne izvaža nobenega premoga več. V Angliji in Franciji so rudarji pred stavko in s transportno federacijo se vodijo pogajanja, da se ukine ves prevoz premoga. Premoga že danes primanjkuje industriji in ni več daleč čas, ko ga bode popolnoma zmanjkalo.

Kar ga producirajo izdajalski štrajkbreherji, ne pride v poštev pri tako velikem konzumu. Sicer pa bodo tudi štrajkbreherji prej ali slej spoznali svoje gnusno početje in se pridružili poštenim rudarjem.

V Zagorju so Orjunci štrajkbreherji, istotako tudi v ostalih revirjih. Orjuna se je razkrinkala kot pandur Trboveljske premogokopne družbe.

Rudarji bodo vzdržali do konca, agentje, čuvajte se!

—o—

Ze nad štiri tedne traja stavka rudarjev v revirjih Trboveljske premogokopne družbe in še ni nikakega izgleda, da

bi se v doglednem času dovrsila. Trboveljska prem. družba noče pristati na rudarske zahteve. Gladni in bedni rudarji pa ne morejo popuščati od svojih upravičenih zahtev.

Ker vsled dolgotrajne stavke največ trpi delavstvo samo in ima škodo le narodno gospodarstvo, medtem ko Trboveljska prem. družba vsled stavke ni v toliki meri prizadeta, smatra stavkovni odbor za svojo dolžnost, da merodajnim instancam stavi sledeč predlog, po katerem bi se štrajk slovenskih rudarjev mogel v doglednem času zavrsiti v korist splošnega gospodarskega življenja.

Nepobitno dejstvo je, da so rudarske zahteve z ozirom na vladajočo draginjo ulemeljene in da je zahtevani celokupni zaslužek z 4.50 Din do največ 6.37 Din na uro minimum, kar potrebuje dnevno rudar pri svojem težkem in nevarnem delu. (Da so urne mezde v drugih industrijah že višje, kot jih zahtevajo rudarji, je znano.) Za to so morali rudarji odkloniti predlog vlade in rudarskega glavarstva, da popustijo od svojih zahtev.

Nepobitno je dalje tudi dejstvo, da cene premoga sodočujejo pri višini železniških tarifov, pri ceni industrijskih izdelkov in tako posredno tudi pri ceni vseh življenjskih potrebščin, skratka na splošno draginjo imajo cene premoga velik upliv.

Znano je in slakovni odbor je v slanju, da na podlagi kalkilov in ostalih računskih knjig Trboveljske prem. družbe dokaže, da so cene premoga mnogo preširane in previsoke ter, da Trboveljska prem. družba posluje z neprijetno večjim dobičkom, kot ga dovoljuje tozadeven zakon o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije z dne 30. 12. 1921 v svojem členu 8. Ker merodajne državne institucije same ne skrbijo zadostno za primerno tega zakona in ker po izjavi rudarskega glavarja inž. Stergarja »ne more biti sodnika, kjer ni tožnika«, obtožujemo Trboveljsko prem. družbo, da dela s preširanim dobičkom in zahtevamo, da se proti Trboveljski prem. družbi izvede postopanje v smislu gori citiranega zakona.

Ker smo prepričani, da se bodo morale cene premoga znatno znižati in bo vsled tega nastopilo znižanje cen ostalih življenskih potrebščin bo tako tudi rudarjem omogočeno, da revidirajo višino svojih zahtev.

Trboveljsko prem. družbo obtožujemo še naslednjih protizakonitosti:

1. Da je stavila pod zaporo denar, katerega so sami rudarji iz lastnih prispevkov zbrali za pomoč obolelim rudarjem, v kateri fond Trboveljska prem. družba ni prispevala niti pare.

2. Da je z razglasom od 1. avgusta odpustila vse rudarje, brez da bi o tem predhodno obvestila borzo rada in da odpuščeni rudarjem ne da obračuna niti delavskih knjižic in jim tako proti njihovi volji krali svobodo kretanja.

3. Da je pri izplačilu 11. 8. 1923 vsakemu delavcu odtegnila za čas stavke od 20. do 28. 7. po 120 Din kazni, kar nasprotuje veljavnim službenim predpisom in dosednji praksi. V tem absurdu je šla celo tako daleč, da je odtegnila 120 Din celo onim, ki so delali varnostno službo in torej niso slavkali.

Končno ob tej priliki energično pro-

testiramo proti krivičnim autacijam rudarskih zaupnikov, katere se v verigah goni iz zapora v zapor brez vsakega dokaza in razloga. Če so zaupniki zagrešili kak prestop, naj se jih sodi, a krivično je, da se jih brez dokazov drži v zaporih. Zahtevamo, da se jih izpusti iz zaporov, preiskava naj se pa nadaljuje, če so kaj zagrešili.

Ljubljanski proletarijat za rudarje in železničarje.

V četrtek 16. avgusta se je vršil v dvorani Mesnega doma v Ljubljani dobro obiskan shod ljubljanskega delavstva, kateri shod so na inicijalivo ZNSO sklicale vse strokovne organizacije v Ljubljani. Shoda se je udeležilo toliko ljudi, da so bili tudi hodniki nabito polni in da so gruča ljudi poslušale celo pred domom na Krekovem trgu. Govorili so na shodu: s. Makuc, Zorja, Sveklet ter lovriši Korošec, Juvan in Žužek. Sprejeta je bila enoglasno sledeča resolucija:

Resolucija.

Na javnem shodu v dvorani Mesnega doma v Ljubljani, dne 16. avgusta 1923 zbrani delavci, železničarji in javni nameščenci vseh kategorij konstatirajo:

1. Da je gmočni in socijalni položaj jugoslovanskega delavstva in nameščenstva vsled neznosne draginje in mnogo preširanih mezd postal nevzdržen in skrajno obupen.

2. Da je vsled reakcionarnega zakona o zaščiti države, s katerim je delavski razred postavljen izven zakona, delavcem in nameščencem onemogočena vsaka uspešna legalna borba za obrambo svojih interesov in svojega življenjskega obstanka.

3. Da so vse dosedanje vlade kraljevine SHS v korist svojih strankarskih interesov brezvestno ignorirale najbolj pereče socijalno vprašanje ročnega in duševnega proletarijata, ki je vsled takega postopanja vlade izgubil še zadnjo trohico vere in upanja v socijalno pravičnost buržuaznih vlad.

4. Da v času, ko si posamezna industrijska podjetja grabijo milijone in milijone profita, v času, ko železnice povisujejo za 100 in 100% svoje tarife, ko vlada povisuje davke in ko draginja dnevno narašča, ostanejo mezde in plače delavcev in nameščencev vedno enake, vedno bolj nezadostne.

5. Da je vsled tega stalnega zniževanja realnega zaslužka delavec in nameščenec prisiljen boriti se za svoj obstanek in da je mornarska in rudarska stavka, kakor tudi železničarska in nameščenška 24.urna protestna stavka le posledica mizerne položaja delavskega razreda.

Z ozirom na gornje konstatacije zahtevamo na shodu zbrani delavci, železničarji in javni nameščenci:

1. Da vlada nemudoma ukrene vse potrebne korake, da se upravičnim

zahtevam železničarjev in rudarjev takoj ugotovi in da se takoj prestane z represalijami nad mirnimi rudarji.

2. Da vlada odredi kontrolno komisijo, v katero se naj prilegne zastopnike rudarjev, ki bo določila cene premoga tako, da Trboveljski družbi mesto dosedanjega preliranega 900% profita ostane samo najvišji zakonsko dovoljeni profit od 30%. Odločno zahtevamo kontrolno komisijo, v kateri bodo zastopani tudi konzumentni delavci in ki bo ugotovila prave cene premoga. Protestiramo proti zadnjemu neutemeljenemu 5% povišku cen premoga in zahtevamo znižanje cen premoga.

3. Zahtevamo, da vlada takoj in brez zopetnega nadaljnega odlaganja in praznega obljubovanja ugotovi zahtevam železničarjev in javnih nameščencev, ki so bile predložene vladi v resolucijah od 11. in 16. marca 1923.

4. Najodločnejše protestiramo proti brezmiselnosti in prolislativni militarizaciji južnih železničarjev, ki se je izvedla samolastno po ukazu nekompetentne dravske divizije brez pristanka kompetentnega ministrstva.

5. Odločno zahtevamo takojšnjo ukinitvev militarizacije železničarjev in energično protestiramo proti vmešavanju orožništva v štrajk rudarjev in proti temu, da se rudarske zaupnike brez dokaza, samo na podlagi podlih denunciacij Trboveljske premogokopne družbe zapira in preganja ter zahtevamo, da se jih takoj izpusti.

6. Kategorično zahtevamo popolno svobodo koalicije in štrajka za delavstvo in nameščenstvo ter ukinitvev zakona o zaščiti države.

7. Opozarjamo še enkrat vlado na obupno stanje delavskega razreda in izjavljamo, da se bomo borili z vsemi sredstvi za svoje pravice in za svoj obstanek.

BEOGRAJSKI PROLETARIJAT ŽELEZNIČARJEM IN STAVKUJOČIM RUDARJEM.

Dne 12. t. m. se je vršil v Beogradu velik skupen shod delavstva obeh central. Iz tega shoda so nam poslali sledečo brzojavko: »Beogradski proletarijat, okupljen na zajedničkom protestnom zboru u privrememom socijalističkom narodnom do-

Sodrug i in sodružice, zbirajte za stavkujoče rudarje! Pokažite svojo razredno solidarnost.

mu, najenergičnije protestujući protiv nasilja vlade nad štrajkašima pomorcima, rudarima i železničarima. Svima šalje svoje toplje proletrske pozdrave i kliče: Živeli štraj-

kaši pomorci, rudari i železničari! Da živi pravo organizacije i pravo štrajka! Sekretar Dušan Filipović. Predsednik zbora Miloš Simonić. — Milan Grijčić.

Beda tobačnega delavstva v Ljubljani.

Najnovejši napad na lačne želodce tobačnega delavstva v Ljubljani je izvršila monopolna uprava dne 1. avgusta 1923 s tem, da je ukinila dosedanje družinske doklade onim delavkam, ki so omožene. Od 1. avgusta naprej dobijo te doklade le one delavke, ki so vdove, one pa, ki so ločene ali so njih soprog deloma ali popolnoma nesposobni za delo, ne dobivajo več doklad. Ravno tako ne one, ki imajo otroke, pa jih buržuazija imenuje »nezakonske«, ki po buržuaznih zakonih nimajo nobenih pravic, akoravno so na isti način prišli na ta svet, kakor vsi ostali. Doklade so znašale 3 dinarje za vsako osebo in tako je stolina delavk oropano doklad, ki v pravem smislu niso bile doklade, nego efektivna dnina. Naziv doklade je pa samo formalnost, da monopolna uprava vsak čas lahko zniža dnine, kar je v njeni požrečnosti tudi storila. Da te tako zvane doklade niso bile v resnici doklade, je razvidno že iz tega, da so te 3 dinarje na dan prejemale tudi delavke za svojo lastno osebo in za nadaljnje družinske člane, sedaj je pa to ukinjeno kakor za delavko kot tako, tako tudi za njene družinske člane. Tako je ena delavka, ki je zaposlena v tobačni tovarni že čez 10 let in ima moža 70% nesposobnega invalida, prehranjuje pa pet nedoraslih otrok, na eno 10 dnevno dekadno odštevši vmes en praznik, t. j. za 9 dni, prejela 377 dinarjev. Sedaj bo pa za isti čas prejela samo 215 dinarjev in je na ta način oropana vsak dan za 18 dinarjev. Takih slučajev je stolina in stoline. Torej ena delavka, ki je po 10 letnem neprekinjenem delu pustila v tobačni tovarni svojo moč in zdravje, prejema danes komaj 23 dinarjev na delavni dan in mora vzdrževati moža invalida in še 5 otrok. Da to ne zadostuje niti za dnevno suho skorjo kruha, je jasno že vsakemu vrbcu.

V tobačni tovarni je vpeljan tako zvani »fiksni akord«, t. j. da ima posamezna delavka določeno gotovo delo. Ako ta delavka v 8 urnem delavniku ne more opravljati tega dela, mora delati čezurno toliko časa, dokler ni določeno delo popolnoma opravljeno, brez da bi prejela en vinar za storjene čezure. Še več. V zimskem času tobačna tovarna ne osvetljuje delavnih prostorov in če so delavke bile prisiljene ostati na delu v temi, kupovale so celo za svoj denar sveče in opravljale delo za tobačno tovarno.

O mnogih drugih nerednostih se bomo pogovorili v eni naslednjih števil, priporočili pa moram še to-le: Večji del tobačnih delavk je pod vplivom klerikalne vzgoje, razcepljen na več organizacij in društev, ter kot tak za vsak boj nesposoben. Za nevni vpliv klerikalizma na tobačno delavstvo naj navedemo samo slučaj, da so pri zadnjem gibanju monopolskih delavcev Jugoslavije, prišle neke tercijske iz tobačne tovarne vprašali vodstvo frančiškanov na Marijinem trgu, ali one smejo stopiti v eno akcijo Saveza

monopolnih radnika Jugoslavije, ki je tedaj pri generalni upravi monopola vložil enotne zahteve za zvišanje plač celokupnega monopolnega delavstva v Jugoslaviji. Dotični časni palet pa je delavkam povdarjal, da je to brezverska organizacija in da delavke pod nobenim pogojem ne smejo priključiti se tej akciji, ker jim bodo socialisti odvzeli najboljšo stvar — vero v Boga.

Seveda enotna akcija je propadla, monopolna uprava je pošteno zajahala na vrač tobačnim delavkam. Klerikalna manija v vrstah tobačnega delavstva je tako nesramna, da sedaj pripoveduje svojim tercijskalkam, da je Savez monopolskih radnika Jugoslavije zakrivil odvzetje doklad. S tako podlostjo želi klerikalizem še bolj zaslepi tobačno delavstvo.

Čeprav nam je znano, da delo in taklika pod sedanjno upravo Saveza monopolskih radnika Jugoslavije ni pravilno in v skladu s potrebami delavstva in da je treba marsikaj v tem oziru spremeniti, odločno smo proti temu, da klerikalizem na tako podel način razbija enotne akcije delavstva, ki so mu v današnji reakciji zelo potrebne.

Ako klerikalci hočejo med tobačnim delavstvom vplivati na versko vzgojo, jim je to prosto, na noben način pa tobačno delavstvo ne sme dovoliti, da se na račun verskega fanalizma razbijajo enotne akcije delavstva.

Sodrug Sveteku, ki zelo rad govori na shodih tobačnega delavstva, je slučaj tercijskank in patra frančiškana dobro znan, ali do danes nismo nič slišali, da bi v tem oziru kaj ukrenili. Priporočamo mu manj govorjenja in več dela.

Tobačno delavstvo pa opozarjamo, da se čvrsto strne v eni strokovni, razredno zavedni in bojovni organizaciji, polom katere se bo edino lahko borilo za izboljšanje svojega gmočnega položaja. Ako je pa v Savezu monopolskih radnika kaj gnijega, morajo monopolski delavci Ljubljane, da ojačajo svoj Monopolski Savez, vpeljejo v njem razredno zavednost in neizprosno razredni boj, vržejo pa ven vse liste, ki jim njihovo pravično delo ovirajo. Le na ta način bodo tobačni delavci in delavke usvarili enotno in močno akcijo tobačnega delavstva, ki bo v njihovem upravičenem boju za svoj obstoj našla odziva in drugarske pomoči med ostalim razredno zavednim proletariatom Jugoslavije in celega sveta.

V enotnosti, slogi in požrtvovalnosti ter razrednem boju je rešitev kakor tobačnega, tako tudi ostalega delavstva. To je ena in edina pot, ki vodi k zmagi izkoriščenih nad izkoriščevalcem, nikakor se pa po poti večernji ali pa tercijskih družb ne more priti do izboljšanja socialnega in gospodarskega položaja.

Tobačni delavci, nad vami je, da si stvar uredite, uverjeni pa bodite, da vas na tej poti podpira vse razredno delavstvo.

v kraju svojega bivanja ne morejo dobiti svojega stanovanja in se tudi ne morejo redno voziti k svoji družini. Oni uslužbenci pa, ki se vozijo iz in v službo in stanujejo skupaj s svojo družino, pa po tem odloku nimajo pravice do kake odškodnine.

Če uprava južne železnice svojim uslužbencem, ki stanujejo izven kraja svojega službovanja skupaj s svojo družino in se vozijo redno v in iz službe domov, daje kako odškodnino, je pač njena dobra volja, katere dobrote pa državni železničarji niso deležni. Vprašanje pa je koliko časa bo nadzorni odbor nad južno železnico še dovolil izplačevati te odškodnine, ki pri državni železnici ne obstojajo.

Vrnitev neupravičeno prejetih rodbinskih doklad.

Merodajne so odredbe Sl. L. 136/1922 z vsemi dodatki, v kolikor niso izpremenjene z odredbo Sl. L. 139/1923. Vendar so se v posebno upoštevanja vrednih primerih tudi tukaj delale izjeme.

Izplačevanje draginjske in rodbinske doklade delavcem za vse dni v mesecu.

Če obstojajo za navedene delavske kategorije pri državni železnici take doklade, smo dobili odgovor, da prejemo taki delavci le mezde po pravilniku in pripadajoče draginjske doklade in nobenih drugih.

Izplačilo 100% čezurnega dela ob vseh nedeljah in praznikih in ne samo za tiste praznike, ki so označeni v »Začasnem pravilniku«.

Zahteva nasprotuje določilom člena 5. in člena 8. »Začasnega pravilnika«.

Uvedba nočne doklade za pepelarje in premogarje.

Doklade so z uveljavljenjem »Pravilnika« odpadle. Sicer pa tudi državna železnica ne pozna takih doklad za pepelarje in premogarje.

Odmori delavcev.

Odmori se delavcem, katerim v smislu člena 5. »Pravilnika« priličejo, podelju-

jejo in nismo zadevno dobili dosedaj nobenih pritožb.

Uvrstitev vseh delavcev z lažjo službo v kategorijo delavcev s težko službo.

Zahleba nasprotuje določilom »Začasnega pravilnika« člen 7., kjer so kategorije delavcev in njih uvrstitev natančno določene. Prevzeli smo vsa določila »Pravilnika« in jih ne moremo poljubno razveljaviti.

Vštetje izvesne dobe vojaške službe med vojno za železniško službo, kakor pri B. D. Wien.

To je moral upravni svet odobriti za območje B. D. Wien, ker je »Bundesrat« isto državnim nameščencem priznal. Kadar bode naša država za svoje uslužbence to priznala, bomo slavili tudi mi tozadevni predlog na upravni svet.

Nadzorni odbor za živilska skladišča. Obravnava oddelek II. 3411/I. 23.

Doklada vozovnih preglednikov. Obravnava oddelek VI. 3419/I. 23.

Doklada poslovodjem in delovodjem. Obravnava oddelek III. 3424/I., 3425/I. 1923.

Opozarjamo naslov ponovno na uvodoma omenjene smernice, katerih obratno ravnateljstvo ne more ovreči, kamoli, da bi se jim uprlo. Ker smo imeli le količkanj prošle roke, smo se itak odločili vsakokrat v prid uslužbenstva. Preko v naprej začrtanih smernic in preko volje uvodoma navedenih dejstev, pa obratno ravnateljstvo seveda ni moglo iti in so bili vsi toslvarni pozikusi brezuspešni.

Odgovor na 40 in 41 vlogo, ki ste nam bili kasneje predloženi, sledi v kratkem.

S predstoječimi pismenimi odgovori na 39 vlog smatramo, da je osebni razgovor, za katerega je naslov zaprosil na dan 30. junija t. l., nepotreben.

Obratno ravnateljstvo južne železnice Bračič m. p.

(Konec.)

Kaznilnica v Brodu na Savi.

(Dopis iz Broda.)

Poznao je cijelom proletariatu u Jugoslaviji, kakoven je bilo radništvo i organizacija u tvornici vagona u Brodu na Savi. O tom nije potrebno mnogo pisati, jer je dokaz tim jasniji, što su radnici jer su radnici izdržavali borbu u najjačoj zimi da nije bilo ni jednog štrajkolomca, dok nije došao i tamo svoje prste pomešao gospod načelnik S. Bubljić i glavni liferant štrajkolomca B. Bračinac. U sporazumu sa fabričkom upravom, razbili su onu jedinstvenu organizaciju i slomili su štrajk bijednih radnika, koji nisu dalje izdržati mogli, jer im je onaj teror preuzeo svako strpljenje. Evo, da vidimo kako danes izgleda u toj robijašnici.

Sada se tamo radnici primaju i odpuštaju kao na kakovoj »Berzi rada«. Radno vrijeme traje od mraka do mraka t. j. 12, 14 do 16 sati na dan. Tamo nikada radnik nezna dokle će raditi i koliko će na tjedan ili mjesec zaslužiti. Sve što se radi u tvornici vagona to je akord, ako koji radnik nešto više zaradjuje uprava mu to često ni ne isplaćuje. Na primer nekoji radnik zasluži od 50 do 300 dinara na tjedan, kada traži da se mu to izplati lih Din 300.—, tvrdka mu daće po 100 ali 150 dinara i oduzame mu od akorda pogodbeni cedulju, a onaj višek nikada više i nedobije. Nekoji radnici šetaju po cijeli tjedan u tvornici i traže od poslovođe da im daće posla, jednoč kaže da nema materijala, drugi pul nema posla i tako cijeli tjedan prodje, a da radnik nije zaslužio ni jednog filira. Slično je kod strojarskih radnika, koji rade na strojevima i to sve u akord. Kad struja prestane da strojevi stanu, tada rade strojarski radnici prekovremene satove tako, da si zasluže par kruha, da mogu kupiti veći komadić kruha. Jednoga dana probuše se ovi bijednici i tuži se jedan drugome: Ja neznam, radim od dana do dana, od mraka do mraka, a da se pošteno ni kruha ne mogu na-

jesli. Zašto radim? Njih više robova vidjeli su da on ima pravo, te zaključe jednoga dana da pošalju svoga povjerenika O. I., da on traži od tvrdke da im plati barem onih 50% za prekovremene satove. Kad je povjerenik to od tvrdke zaltražio, odgovorio mu je upravitelj tvornice, da kod njih nema poslo-taka, jer je sve u akord. Ako baš žele postojke imati, tvrdka će abicigovati od njihovoga akorda i pisali na prekovremene satove. Radnik O. I. nije mogao više da podnosi ovo izrabljivanje, da mu se od akorda usteže t. j. da mu se na jednoj strani ukrade, a na drugoj da mu se od ukradenog nešto daće. Kad je uprava vidjela da radnik traži svoje pravo, izjavila je sljedeće: Mi povjerenika ne priznajemo, evo vam vaša knjiga pa možete ići. Ovaj se radnik potuži predsjedniku organizacije, prvom štrajkolomcu u tvornici vagona, koji mu je odgovorio, da mu on ne može pomoći i da se u ostalom njega ništa ne tiče. Ovako govore jedino predsjednici štrajkolomačke organizacije.

U tvornici ima 8 žandarma, koji čuvaju direktora tvornice i njegove poslovođe, koji gule radnike. Koji od radnika nije pokoran, odmah dolaze tvornički žandarmi i u apse nezadovoljne radnike. Dakle, nešto gore nego u mitrovačkoj kaznionici. Ovakovu organizaciju osniva Gl. Rad. Savez, kojem na čelu stoji gospodin B. Bračinac.

Radnici vide da su prevareni i bune se. Bračinac dolazi u Brod na Savi svaki četvrtak i lješi radnike time, da se ne bune jer će firma sama uvidje potrebu radnika i doći u susret sa povjericom. Petrinjac, kao prvi štrajkolomac i miljenik tvrdke, odigrao je svoju prljavu ulogu, jer štrajkolomci nisu više potrebni. Nekoji dana psuje Petrinjac nekom radniku Sunce itd. na to dodje poslovođa odnosno žandarm i rekne mu: Ako ja to još jedanput čujem, ja ću vas dati po žandarima uhapsiti i za-

Obratno ravnateljstvo j. ž. svojim uslužbencem.

(Nadaljevanje.)

Odškodnina za vagonarje.

Dokler je še obstojala stanarina, so bili vagonarji finacijselno veliko na boljšem, kakor drugi uslužbenci, ker so stanarino prejimali, najemnine pa niso plačevali nobene. Dejstvo je tudi, da se je vagonarjem ponudilo stanovanje v barakah, a se večina ni hotela poslužiti te ponudbe. Prošnji za katerokoli odškodnino se ne more ugoditi, ker ima uprava itak velikansko škodo, ker stojijo vagoni po cela leta brez za-služka.

Odškodnina za ločeno gospodinjstvo za uslužbence, ki so bili iz službenih razlogov premeščeni ali niso dobili družinskega stanovanja na novem službenem meshu.

Odlok M. S. 24.358—21 je bil od direktorije drž. žel. v Zagrebu objavljen z okrožnico broj 487 dne 19. septembra 1921. Po tem odloku priličejo položne dnevnice kot odškodnina za deljeno gospodinjstvo le onim uslužbencem, ki imajo popolnoma ločeno gospodinjstvo, t. j. takim uslužbencem, ki

Ali si že član „Zveze rudarskih delavcev“?

Ivorili. Dakle uloga je odigrana. Sada da radnicima oči zaslepe, izdajnici su poslali neke zahtjeve tvrdki i to: da se prizna 8 salni rad, da se ne baca radnike iz tvornice kao gnijile kruške. Drugovi radnici osjećaju prevaru Bračinca i Petrinca, pa će ih i zato nagraditi. Skrajno je vrijeme da i radnici jednoč oči otvore i da najure kapitalističke agente Bračinca i Petrinca iz svoje sredine. Mi pozivamo drugove stolare i sve ostale na drvu zaposlene radnike, da prislupe svojoj drvodjelskoj klasnoj organizaciji u Brodu na Savi.

Pelrinac i Bračinac odmah zamjenjuju članske knjižice drvodjelskih radni-

ka koji počnu raditi u Ivornici vagona. Drugovi stolari toliko iskreni i naivni ne pitajući daju svoje knjižice štrajkbreherskoj organizaciji, jer B. Bračinac ma da dolazi svaki četvrtak u Brod, nikada ne razjasni članovima, ko je on i ko je njegova organizacija, tako članovi i neznaju da niso u klasnoj organizaciji, i da se nalaze u štrajkbreherskoj agenciji.

Mene su prevarali, a da se to nebi drugima dogodilo, upozorujem sve radnike osobito stolare, da ne nasjedaju.

Očevdac zaposlen u pomenotuj robijašnici, biležim se: O. I. stolar.

Prikrađavanje pravic.

Poleg drugih pravic ki jih je obratno ravnanje juž. žel. v teku treh let odvzelo železničarjem, je južna železnica z razglasom št. 3103 B. bl. 23. od 1. 7. 1923. omejila tudi pravico brezplačnega zdravljenja zob. Tozadevna okrožnica (št. 26/II.) glasi v izveščku: Središnji ured za osiguranje radnika je izdal glede brezplačnega zdravljenja zob okrožnico sledeče vsebine:

Zaradi prevlekih stroškov, naraslih nerazumno s pogostim dajanjem zobnih protez zavarovanim članom, je bilo ravnanje Središnjega urada primorano restringirati brezplačno zdravljenje zob in odreja, kakor sledi:

A) Brezplačno zdravljenje zob v smislu točke 1, § 45. Z. Z. D. se sme dati v bodoče vsem zavarovanim članom bolniške blagajne in njih do podpor upravičenim rodbinskim pripadnikom. V to zdravljenje spada:

1. Vadenje zob.
2. Zdravljenje bolnih zob, zobnega mesa in zobne korenine, usmrtilcev in odstranitvev zobnega živca ter v obče eno zdravljenje zob in s tem v zvezi zdravniške operacije.
3. Plombiranje zob, toda samo s srebrnim ali bakrenim amalgamom ali emajlom (silikatcementom).

B) Nasprotno pa se sme dovoljevati vsilavljanje umetnega zobovja ali zob

(kron, mostov, protez itd.) na stroške bolniške blagajne samo obveznim članom, če je po izjavi pristojnega železniškega zdravnika in šefzdravnika bolniške blagajne ter zdravstvenega svetnika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev dokazano, da je nabava proteze resnično neobhodno potrebna.

Od zdravljenja, navedenega v točki B, so za sedaj izvzeti vsi prostovoljni člani ter vsi rodbinski člani obveznih in prostovoljnih članov.

Vstavljanje umetnega zobovja ali zob ni smatrati za redno podporo v smislu § 45. Z. Z. D. in tudi brezobzosti ne za bolezen. Zaradi tega se sme podeljevati le vrste podpora samo tedaj, ako je pričakovali, da se bo s pridobljeno protezo ozdravila druga bolezen, ki je posledica brezobzosti.

Ker bo v največ primerih posledica brezobzosti bolezen prebavil in s tem v zvezi shujšanje (mršavost) telesa, je neobhodno potrebno, da se ugotovi v vsakokratnem posameznem primeru teža in višina prosilčevega telesa. V ta namen mora prinesiti prošilec vedno uradno potrdilo o teži in višini telesa, katerega je priložili prošnji.

Železničarji! Koliko časa si bodele še dopustili take omejitve? Ali še ne uvidite potrebe po močni organizaciji, ki bo prišla gospode za vrat?

Pregled.

O enotni fronti transportnih delavcev.

Kakor smo že poročali, je Amsterdamska internacionala na svoji seji sprejela resolucijo, v kateri pravi, da ne prevzema odgovornosti za sklepe berlinske konference. Vseruska zveza transportnih delavcev je poslala Amsterdamski internacionali pismo, v katerem konstatira, da postopanje Amsterdamcev kaže, da jim enotna fronta transportnih delavcev, sklenjena v Berlinu, ne ugaja in da hočejo za to izvesti sklepov te konference sabotirati. Zato jih pozivajo, da se končno jasno izjavijo, so li za enotno fronto ali proti njej, hočejo li pristati na sklicanje svetovne konference ali ne.

Štrajk železničarjev v Madjarski.

Ko je 3. avgusta pričela pri nas 24 urna obustava dela, je izbruhnila na Madjarskem stavka železničarjev in minister je takoj kombiniral, da morajo naši železničarji biti v zvezi z madjarskimi železničarji, ki so stopili v stavko istočasno kot pri nas. Pisalo se je, da je to fašistično-politična stavka, da hočejo železničarji kralja itd.

Sedaj smo pa dobili prava poročila, ki stavko pravilno presojajo in opisujejo:

Iz poročila posnemamo, da so ob četrti obletnici uvedbe Horlyjevega režima stopili strojevodje v Madjarski v stavko in da je v 24 urah obstal cel promet. Vlada je proti stavkujočim nastopila z vso brutalno silo. V celi državi je bil proglašen preki sod. Poslaja je zasledilo vojaštvo in promet je hotela vpo- staviti »tehnična pomoč«. Grozili so z odpuštom vseh stavkujočih, zaupnike so zapirali kot talce. V Miskolczu so ustrelili železničarja Laszlo, 8 pa so vkle- njeni v verige odgnali v zapore, kjer so jih pretepali. V Budimpešti je prišlo do pobojev med stavkujočimi in med policijo.

Inženjerji so hoteli voziti zasilne vla-

ke, pa so morali opustiti štrajkbreherski posel, ker so kmetje te vlake na progi napadli s kamenjem.

Po 4 dnevni stavki so se železničarji morali povrniti na delo, brez da bi dosegli kak uspeh. Oni zahtevajo »50% plač pred vojno.«

Stavka je bila mezdna stavka in le vlada je izdala poročilo, da je stavka politična, da jo je lažje zatla.

Socijalni demokratje so se solidarizirali s Horlyjem in so izjavili, da s stavko nimajo nikakih zvez in da »obsojajo stavko v tako napetem položaju.«

Stavko je vodila »Zolta« nepolitična organizacija, katero je pred leti osnovala vlada, da zruši komuniste.

Bilanca tega štrajka je podučljiva za proletarijat. Delavstvo vidi, da v nepolitičnih žoltih organizacijah ni mesta za proletarce in da je razredna vzajemnost samo krinka za brezobzirno diktaturo kapitalizma. In socijal-demokratje so se tudi na madjarskem razkrinkali. Nastopili so proti železničarjem, ki se bore za svoj kruh, podpirajo pa Horlyja, od katerega pričakujejo, da jih bo vzel v vladu. Socijal-demokratje so železničarje celo denuncirali, češ, da so stavkali za »tajne cilje.«

Italijanski amsterdamci zavezniki Musolinija.

D'Aragona sekretar CGL (Confederazione Generale del Lavoro) je konferiral z Musolinijem in rezultat te konference je ta, da se bodo fašistične in socijalpatrijotske strokovne organizacije združile v nekako »Labour Party«, ki bo tako patrijotična in nepolitična kot je angleška. To se pravi, da bodo italijanski patrijotje v kratkem tako plesali, kot bo zvižgal Musolini. Musolini ima več razlogov, da išče šikov v Amsterdamu. Njegove strokovne organizacije obstojajo samo na papirju, ker so celo tisti, katere je s terorjem privlekel v svoje organizacije, zbežali. Z oslavitvijo fašističnih strok. organizacij je izgubil

Musolini veliko oporo in agrarci (De Vecchi) in oficirji so to izkoristili in ga prisilili, da je moral pristati na to, da se milica depolizirata. S tem pa se je pričela oslabeitev fašizma sploh, ker se je fašizem v glavnem naslanjal na vojaško silo. Združitev fašistov z C. G. L. naj bi fašiste zopet ojačila in Musolini bi kot vodja te »Labour Party«, v kateri bodo tudi socijalpatrijotje, lahko govoril o konsolidaciji fašizma.

Se več drugih razlogov je imel Musolini, da je forsiral zvezo s patrijoti. Stavke se neprenehoma pojavljajo, ena večja od druge in vojaška sila, s katero so doslej uduševali vsak štrajk, ne zadošča več. Zato se Musoliniju mudi vposlavit enotno splošno organizacijo pod vodstvom dobrega patrijota D'Aragona, ki bo sam »v interesu domovine« skrbel, da se slakovno gibanje ne bo preveč razpaslo.

Če se bo ta famozni plan izvedel, še ni gotovo, ker med masami socijaldemokratov se pojavlja velik odpor, da bi se združili z listimi fašisti, ki so jim v teku zadnjih let pobili toliko sodrugov in zažgali toliko delavskih domov in fiskarn. Tudi dosednji fašisti se upirajo združitvi z »rdečimi«. Enolna fronta med voditelji ne najde odobrenja mas, ki vedno bolj spoznavajo, da so imeli komunisti prav, ko so svarili pred »izdajalci.«

O Sinajski konferenci

se je v meščanskem časopisju mnogo poročalo. Seveda tako, kot, da se je v Sinaji porodila kaka nova ideja, kako zadovoljiti vse narode, ki trpe danes glad in bedo vsled prehude gospodarske krize. V resnici so pa v Sinaji razpravljali, kako bodo Ogersko še bolj gospodarsko blokirali, kako stališče bo mala antanta zavzela napram bulgarski novi vladi in kako bo mala antanta nastopila proti sovjetski Rusiji.

V Sinaji so državniški Male Antante dokazali, da so največja opora krvave srednje-evropske kontrarevolucije in Sinaja je dokazala vso razdrapanost le buržuazne zveze.

Henri Barbusse časni član ruskega umetniškega saveza.

H. Barbusse se je zahvalil ruskim sodrugom za svojo izvolitev v predsedstvo ruskega umetniškega saveza in konča z vzklikom: Živela svetovna revolucija, katero ste pričeli vi, dragi ruski sodrugil!

Kaj je slaykokaz? Kakšen je krumir?

Ko je Bog dovršil zadnje stvari, namreč kačo klopotačo, žabo in podobno golazen, mu je ostalo še nekaj snovi. Iz tega je ustvaril posebno pokveko - slaykokaza, ki je podoben dvonogali živali, ki ima tako dušo kot iz ilovice in starih gumaslih čevljev. Tam, kjer ima človek srce, nosi slaykokaz kepo gnile lvarine. Kadar gre po cesli, mu ljudje pljujejo v obraz ali pa mu kažejo hrbel; angeli v nebesih prelakajo brilke solze in hudič mu zapira vrata pred nosom. Judež Iskariot je bil v primeri s slaykokazom doslojen človek. Njemu je po izvršenem izdajalstvu ostalo vsaj toliko človeškega čula, da se je obesil; slaykokaz pa tega ne stori.

To naj si prečitajo krumirji iz železničarske protestne stavke in onih par izdajalcev med rudarji.

Sodrugom rudarjem!

Ob priliki štrajka.

Vi, bratje gladni, goli kot živali, v premoga suženjstvo zakleti: nekoč zbudil se v vas ponos bo sveli, da svoje bosle vse moči si zbrali.

A vi pač hočete naprej živeti, pokriti svojo si golo! Naj proč z nekdanjo bo nizkoto, vi nočete nič več za nje trpeti.

Vi sami dvigale premog na dan in vi trpeli naj povrh bi še glad? Zijá nasproti bede vam prepad, a želje nosi vaša le krvava dlan!

To ili vam ne more v glavo. Zato spustili ste se v mezdni boj! Če bosle stavili enotno fronto zdravo, bo zmaga vaša, bo uspeh, braj, tvoj!

Železničarji.

OKROŽNICA.

Redni občni zbor »Neodvisne strok. železničarske organizacije za Slovenijo«.

Glasom sklepa društvenega vodstva »Neodv. Strok. Železn. Org. za Slovenijo« in glasom društvenih pravil se sklicuje na dan 9. septembra 1923 ob 9. uri dop. v »Železničarskem domu« v Ljubljani redni občni zbor N. S. Z. O.

Dnevni red je sledeči:

1. Organizacija in ofenziva kapitala.
2. Poročila:
 - a) predsednika;
 - b) zapisnikarja;
 - c) blagajnika;
 - d) kontrolne komisije.
3. Predlogi:
 - a) podružnic;
 - b) društvenega vodstva;
4. Dopolnitev oz. sprememba pravil.
5. Pravilnik.
6. Volitev društvenega vodstva in kontrolne komisije.
7. Razno.

Vse podružnice in vplačevalnice se pozivljajo, da do najpozneje 14 dni pred občnim zborom, t. j. do 26. avgusta 1923, pošljejo svoje predloge in poročila o svojem delovanju društvu N. S. Z. O.

Glasom § 13. društvenih pravil imajo podružnice in vplačevalnice delegirati na ta občni zbor na prvih 100 članov enega delegata; na drugih 150 članov zopet enega delegata; na tretjih 350 članov enega delegata in na nadaljnjih 500 enega delegata. Vsaka krajevna skupina (vplačevalnica) mora imeti vsaj enega delegata.

Imena in število delegatov naj podružnice (vplačevalnice) naznaniijo društvu N. S. Z. O. do 26. avgusta 1923.

Predkonferenca se pa vrši 8. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v »Železničarskem domu« v Ljubljani. Predkonference se imajo udeležiti vsi delegati, ki se udeležijo občnega zbora. Ljubljana, dne 17. julija 1923.

Razveljavljene volitve v bolniško blagajno državne železnice, direkcije Zagreb.

Izšel je ferman, ki razveljavlja volitve, ki so se vršile 5. junija 1923 v oblasno skupščino bolniške blagajne državne železnice. V uvodu te okrožnice govori ravnateljstvo državne železnice, kako je hotelo dati redno izvoljenim telesom, in je zato razpisalo volitve. Ali pokazalo se je baje, da člani fonda niso bili dovolj obveščeni in niso dovolj poznali svojih pravic in dolžnosti nasproli blaganji in zato niso mogli dati »u punoj meri« izraza svojim željam in zahtevam, ki jih po pravici od »fonda imajo« in pričakujejo.

In to je — govori ferman — bil glavni vzrok, da veliki del osebja vobče ni glasoval ali pa mu je bilo onemogočeno, da glasuje. Od druge strani so se pa baje zopet godile nerednosti in nepravilnosti itd. In zbog vsega tega »gosp. minister saobračaja (ki je sliče žene od ravnatelja državnih železnic Franiča, znanega avstrijskega oficirja iz svetovne vojne) svojim rešenjem od 17. o. m., a u smislu § 13. Naredba, odredio je:

1. Da se izbiri za Oblasne Skupščine, gde još niso izvršeni, privremeno obustave;
2. da se do sada izvršeni izbori skupštinara, kao izabranih samoupravnih organa na do sad održanim skupštinama ponište; (podčrtali mi.)
3. da se razreše dužnosni dosadani Upravni i Nadzorni odbori kod oblasnih Uprava Humanitarnih Fondova, a da se na mesto ovih postave novi odbori, koje će imenovati gospodin ministar saobračaja na predlog saobračajnih (aha, tu je zajec, v tem-le grmu tiči. Op. ur.) ustanova. — Direkcija će nadalje u roku 14 dana predložiti lica za članove fih odbora i to za Upravni Odbor 8 članova i 4 zamenika, a za Nadzorni Odbor 4 člana i 2 zamenika;
4. funkcija novih Upravnih Nadzornih Odbora stupiće dejstvo odmah po njihovom nimenovanju, a trajaće sve dok ne bude gotovo izmena Privreme-

Plačaj takoj članarino svoji strokovni organizaciji!

nog Pravilnika, koja će se izvršiti u vrlo kratkom (?) roku.

Vsega i svašta je napisano pod podpisom Ivan Franič, direktor državnih železnica, samo resnice ni.

Resnica bi bila kratka: Lista, ki so jo volili razredno-zavedni železničarji, je bila izvoljena z velikansko večina glasov.

Ta resnica in dejstvo pa je Franiča pretresla in poskrbel je, da se volitve »poniše« in da on imenuje zopet svoje ljudi v Upravni in Nadzorni Odbor bolniške blaganje.

On je to dosegel, kar je pri njegovih »zvezah« in pri zakonitostih v SHS prav lahko doseči.

Državni železničarji pa si ne dajo kar tako diktirati in protestirajo energično zoper tako nasilje. Za to se skličejo protestni shodi in sicer v Novem mestu 26. 1. m. Jesenicah 2. septembra, Dravogradu 19. 1. m. v Velenju in Sp. Šiški, čas, ki se še določi.

Železničarji, protestirajte zoper nečuvstvo nasilje nad vami, zahtevajte, da se takoj zopet izvršijo volitve, da še enkrat pokažemo, da ni bilo nobenih nepravilnosti in nerazumevanja, nego, da smo ogromna večina.

ZIDANI MOST. Imamo vralarja, ki se piše Svečnik, ta človek nas železničarje poskuša šikanirati, kot da je plačan zato. Posebno naše žene, ki so vsled bede prisiljene, da nam nosijo živež skupaj, na te reve se je spravil ta mož. Hoče, da bi za prliago posebej plačevali, morda hoče »bakšiš«, kakor mu ga dajejo verižniki, katere ta mož nikdar noče videti. Žuga nam, da nam bo vzel legitimacije, tako hoče izsiljevati legkupnino. Če nas v bodoče ne bo pustil lepo pri miru, mu bomo posvetili in mu zakurili, da se bo sčedilo vse maslo, kar ga ima na glavi. Torej gospod Svečnik pazite se. — Strok. Borbo nam nekje zadržuje, ko bomo krivice našli, jih bomo tožili.

Izjava.

»Strokovna Borba« št. 30 od 15. avgusta 1. l. piše o meni, oziroma o naši skupini, da so nas sodrugi v Poslojni opozorili na štrajk in da naj nikar ne krumirimo, naj tam ostanemo, hrana in vse je preskrbljeno itd. Podpisani protestiram zoper tako laž. V Poslojni nam ni noben sodrug prav ničesar rekel, da je stavka gołova, še manj pa o kakšnem vabljenju, naj tam ostanemo, da je hrana pripravljena za vse itd. Nego vsi naši jugoslovanski železničarji, naši franzičarji od delavcev do postajenatelja, se ni nikdo zmenil, da je stavka. Za to mi nismo vedeli, da je v resnici stavka kompaktna in solidarna in smo peljali ekspresni vlak v Rakek. Tam smo pozitivno videli in izvedeli, da je stavka. Jaz sem hotel takoj zapustiti vlak, a orožništvo je zasedlo in zastražilo vsa pota in nisem smel nikamor, nego so me prisilili, da moram ostati pri skupini dalje in peljali vlak naprej. Ljubljana, 21. avgusta 1923.

Pogelšek Anton.

Izjava.

V »Strokovni Borbi« štev. 30 se med krumirje prišleva ljudi nas, ki smo peljali iz Zagreba vlak št. 518. Da nas ne bodo železničarji po krivici prišlevali med figarske štrajkbreharje, izjavljam, da smo s stavkujočimi solidarni in da smo se udali le oboroženi sili. V Zagrebu so nas vojaki z bajoneti na puškah prisilili, da smo morali na vlak in le surovi sili smo se vdali. Kakšna nasilstva so se godila na zagrebški postaji, je znano vsem sodrugom, ki so bili ta dan v Zagrebu, in mnenja sem, da se nam dela krivica, če se nas šteje med štrajkbreharje.

Vahen Miha, sprevodnik.

ZALOG. Krumirski štab za časa protestne stavke 3. 8. 1923 na postaji Zalog: Likon Franc, bločni sluga, delal 3. 8. do 6. ure; Sirnik Ivan, skl. delavec, se je javil ob 7. uri; Sirnik Ivan, vozopisec, se je javil ob 7. uri; Avsec Anton, prog. delavec, se je javil ob 7. uri; Herman Alojzij pisatelj, se je javil ob 22. uri; Pezdir Valentin, post. delavec, se je javil ob 22. uri. Frankovič & »Comp. bella« v Ljubljani gl. kol., pa pridno delijo vpoklicanec komis in konzerve.

Maribor. Profesionisten-Verein, ki ga je nedavno soodr. Krajnik predlagal, je

spodlelel. Namesto tega se je našla še bolj brihtna glavica v delavnici, ki hoče ustanoviti sekcijo slugarjev (Dreherjev).

Kakor nam je znano, imajo že svoj ožji odbor, kateri dela na to, da bode izpeljal svoj načrt, če se mu bode posrečilo. Mi vemo sicer, da je to zopet polomija Savezarjev na čelu Krekiča, ki se ne morejo znebiti spominov nekdanje slave patrijotizma. Ni se čudili, da so nastale take razmere pri nas v delavnici južne železnice v Mariboru, ker smo tako dolgo slepo zaupali takim izdajskim oprodam, ki bi se jih moral sramovati vsak pošteno čuteč sotrp. Kaj hočejo s tem doseči? Dobro vemo, da je to neko tajno tihotapstvo g. Bogdana, v sladki nadi, da se te sekcije v nedoglednem času zopet utrnejo v njegovo »mauho«.

Neodvisni stojimo strogo na braniku proti vsaki taki sekciji (organizaciji), katere nam hoče sejati še večjo zmedo med delavci. Povemo le, umirajoči družbi, da naj pusti naše delavce pri miru, drugače bomo plesali.

Kličemo: proč od patrijotov in vse v vrste neodvisne organizacije!

Živel razredni boj!

Proletarec juž. železnice.

Krumirji!

Nadalje so nam javljeni še naslednji krumirji z dne 3. avgusta: Kamnikar Lojze, nadkurjač; Likovec Anton, kurjač; Čibej Ivan, skladiščnik.

TRBOVLJE. Dne 13. 1. m. je brzovlak 14 med pošlajama Hrašnik in Trbovlje povozil železničarskega delavca Roka Klobučarčiča iz Hrvaške, ki je bil na mestu mrtev. — Komisija bo dognala, da se je ponesrečil »po lasni krivdi«.

MARIBOR. Krumir (štrajkbreher) največjega kalibra je tudi, in kdo bi si to mislil, stari revident gradbenega oddelka, gospodine Rameli. S tem si je zadal pečat izdajice uslužbenec ali delavcev v Mariboru. Ta presvetli, silni cesar kolonije, ko ga vendar običajno v zgodnjih urah zjutraj nikdar v službi ne vidimo, je na dan obustave dela dne 3. 8. na vse zgodaj kolebal okrog in službeno odstranjeval prilepljene lepake (priča g. načelnik Torbal). Delavstvo na straži je vse to videlo in se prepričalo, da ima na čelu gospoda kapitalista in ne sotrpina, ki bi čulil bedo v vrstah železničarjev in javnih nameščencev ter je zato enoglasno sklenilo, da mu o praznovanju njegovega 40 letnega službovanja ne priredi častne salve kot običajno, ampak ignoracijo, kakršno zaslužijo vsi krumirji.

Delavstvo sekcije v Mariboru.

ZIDANI MOST. Pri nas imamo prav dobrega načelnika, za one namreč, kateri se mu dopadejo. Drugi smo pa veliki revčki. Tako na primer imamo tukaj premikača Alojza Armana, kateri bi moral po predpisih delati najmanj eno leto nadpremikaško službo in šele potem biti imenovan za nadpremikača. Ker pa se Arman načelniku dopade, je bil imenovan takoj za nadpremikača. Mi, drugi premikači, kateri smo službo za nadpremikača opravljali in se ne dopademo načelniku, smo pa še danes premikači. Vprašamo gosp. načelnika, kje so tisti predpisi, da lahko premikač napravi ali prosi, da se mu dovoli izpit za premikalnega nadziralca, tako kakor je premikač Arman Alojz napravil in prosimo, da nas o tem obvesti, drugače smatramo to za korupčno protekcijo. Ravno tako je z delavci, ki opravljajo službo za premikača že dve do pet let in niso dobili nobene obleke, še dosti malo čepice ne, dočim na postaji Zagreb dobi obleko, če je bil le eno leto pri premiku. Vprašamo obratno ravnateljstvo, če mu je o tem kaj znano in kaj hoče ukreniti?

Prizadeli premikači pošlajajo Zidani most.

~~~~~

Dopisi.

Izpod logaških hribov.

Vrhnika. Čas je, da se ljudi mi enkrat oglasimo. Tudi pri nas preživljamo veliko krizo, pod katero trpi največ delavstvo. V tovarni »Globus« je teror na dnevnem redu in izkoriščanje delavstva cvete. Delavstvo, nezavedno kakor je, se klanja globoko pred valpi — nekdanjimi avstrijskimi generalštab-

lerji, ki iz žuljev delavstva sesajo milijone. Delavstvo gara in strada. Čas bi že bil, da se enkrat delavstvo zbudi in da vstane, ter da zahteva svojih pravic. Plače so mizerne: profesionisti 8 do 10 kron na uro, ženske in mladoletni 5 do 7 kron. — Delavstvo ne pozna pravic, katere mu garantira zakon o zaščiti delavcev, zato se pusli izkoriščati brez odpora. — Delavci, zbudite se! Vstanite in organizirajte se!

Litija. Dne 5. avgusta se je vršil v Gradcu pri Litiji ustanovni občni zbor Zveze delavcev in delavk tekstilne in oblačilne industrije in obrta za Slovenijo.

V imenu pripravljalnega odbora je ustanovni občni zbor otvoril sodrug Vidmar. Sodrugi Hiršl je poročal glede kontrole in konstatiral veliko požrtovalnost pripravljalnega odbora. Volitve so se izvršile v splošno zadovoljstvo. Izvoljeni so sledeči sodrugi: predsednik: Ivan Zupančič; blagajničarka: Lojzka Likarjeva; zapisnikar: Filip Vidmar; v nadzorsko: Edvard Hiršl, Sluga Filip in Leonard Likar; odborniki: Lesjak Franc, Josip Bokali, Nimes Fani, Zupančič Marija in Kastelic Marija.

K besedi so se tudi priglasili zagorski sodrugi in sicer sodrug Hočevan, ki je poročal o delovanju strokovne organizacije in drugih. Sodrugi Slamnik je obrazložil delovanje kapitalističnih organizacij ter poudarjal potrebo združenja proletarijata v enotni fronti ter pomen pravovarstva. Sodrugi Klopčič je pojasnil velik pomen pravil naše strokovne organizacije, tako za odrasle, kot za mladino.

Pred zaključkom se je zagorskim sodrugom izrazila zahvala in simpatije v imenu organizacije, da so nas posejili in z izrazili nastopom pripomogli k lepo uspelemu ustanovnemu občnemu zboru.

S tem je položen prvi temelj proletarske zavednosti med tekstilnimi delavci v Litiji. Tako je želeli, da se strnejo v močne delavske vrste vseh panog tudi vsi ostali tekstilni delavci in delavke in stvorimo močan zid, kamor se bodo zamen zaganjali valovi kapitalističnega morja.

Vsak delavec in delavka mora imeti zavest, da nam mora zasijati solnce boljše bodočnosti.

ODGOVOR »DELAVCU«. H. aležen sem dopisniku v »Delavcu«, ki me tako napada glede mojega ravnanja z vajenci v tovarni Žabkar. Mačo čudno se mi zdi, da me ta strahopetnež šele sedaj napada, ko sem iz tovarne ven. Predvsem pa to, kar ta pliček piše, ne odgovarja resnici. Ne odgovarja resnici zato, ker jaz z vajenci nisem imel ničesar opravili. Ne vem kdaj bi se mogel znašati nad njimi radi tega, ker so vajenci organizirani pri O. D. K. Rad bi pa vedel, kdo da je ta demagog, zajec, ki si ne upa niti svojega imena podpisati pod njegov »lepi« članek. — Res pa je, da gg. pomočniki, ki so člani O. D. K., zelo surovo ravnaajo z vajenci, a posebno surovo pa predsednik podružnice O. D. K. in obenem glavni zapupnik livarne Žabkar Vrankar Vinko. Ta mogočnej, diktator se je pa še najbolj ponašal z vajenci in so prav veseli, da je ta surovež izginil iz tovarne. Omeniti še moram, da je ta zajček izginil iz strahu pred katastrofo v livarni Žabkar. Rad bi vedel za zdravila, ki bi mi pomagala, da bi ne agitiiral za svojo organizacijo. Če je ta »slavni« dopisnik bolj doktorski, naj mi svetuje kak recept, da se bom vedel ravnati po njegovem navodilu. — Je pa resnica, da je ta g. Vrankar s silo organiziral vajence v O. D. K. Vajence, ki so bili člani Z. D. I. D. K. I. in O. J. za Slov. v Ljubljani je preziral in tako surovo ravnal z njimi, da so morali prestopiti k O. D. K. Kar se tiče mišljenja, mi nikdo ne bo diktiral, kaj da bom. Mišljenja sem, kot ves ostali proletarijat, prole-

tarskega razredno zavednega, ne pa socialpatrijotskega.

Vehar Matevž, bivši delavec v tov. Žabkar.

PREDILNICA V TRŽIČU. V lukajšnji predilnici sta med drugimi mojstri uslužbena tudi socialisti Pregelj in klerikalca Böhm, slednji češki Nemec. Kako stopala ta dva gospoda z delavstvom, kaže naslednji slučaj. Pred kratkim se je nekemu delavcu, zaposlenemu pri Pregelju, malo pokvaril stroj in gospod Pregelj mu je v svoji socialni človekoljubnosti hotel naložiti kazni v znesku 20 Din. Ker se mu je, pa omenjeni delavec uprl, da kazni ne sprejme, mu je gospod Pregelj priložil zaušnico, ter mu pokazal vrata. Klerikalca Böhma so pa trije delavci prosili, da naj jim zvišja plače za 2 dinarja dnevno. Mesto dveh dinarjev so pa dobili odpoved. Opozarjamo ta dva gospoda, da enkrat prenehata s svojimi šikanami, ker bomo sicer primorani rabiti druga sredstva.

Opazovalec.

TRŽIČ. Kapitalisti vidijo, da je delavstvo v Trziču neorganizirano, zato pa napregajo vse sile, da bi jih organizirali v SSDU, to je v listo Žerjavovo demokratsko organizacijo. Mene je srečel danes s. B., ki je ludi naročen na »Gl. S.« in mi je rekel, da je dobil iz Ljubljane pismo, pravila in časopis »Unija« in da naj takoj začne nabirati člane. Pismo sem jaz prebral in potem sem mu takoj rekel, da to ni stranka, ki bi zastopala delavske interese. Rekel sem mu, naj to pove tudi ostalim sodrugom, kateri so dobili pismo od Unije. Nadalje sem jaz govoril z njim, da se takoj pripravi ustanovitev »Zveze tekstilnih in oblačilnih delavcev«. Uniji pa povemo, da čeprav pošiljajo pisma, pravila in časopise v Trzič, da iz te kaše ne bo nič. Čeprav je trziško delavstvo še precej nezavedno, jim na ta lim vendar ne pojde pač si bo samo postavilo tako strokovno organizacijo, ki bo odgovarjala njihovim interesom, to je delavskemu interesu na podlagi razrednega boja do končne zmage dela nad kapitalom.

Zahvala.

Vsem, ki so gmojno in moralno podprli ali sodelovali na kovinarski veselici v hotelu Tivoli, izrekam tem polomiskreno zahvalo. Posebno pa se zahvaljujem delavskemu izobraževalnemu društvu »Vesna« iz Zagorja, ki se ni strašilo ne truda in žrtve ter korporativno prihitelo med nas ter s svojim preciznim in discipliniranim nastopom pokazalo kaj zmora delavska solidarnost. — Za veselčni odsek:

J. Saje.

Kovinarji!

V četrtek 23. 1. m. sestanek delavskega Topniškega arzenala, takoj po delu, pred barako kakor običajno. Ker je sestanek zelo važen za vsakega posameznika, zato udeležba obvezna za vse. Zaupniki.

~~~~~

MILE KLOPČIČ:

Delo.

Že tisočletja slednji dan polujem v gornicah, — črne krste krog in krog — kjer bočijo se moje roke v lok, da iz teme plamene drugim snujem. Kdaj, črni kamen, nam se vnameš v plamen? Sejalcu trudnemu polje utripa, upognjen se ozre prek širnih dalj. Doklej neznanec se bom pač sejal? Kdaj konec tega večnega bo hipa?

~~~~~

Lastnik: Zveza Neodvisnih Strokovnih organizacij za Slovenijo. Odgovorni urednik: Pavlič Hinko. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

Vsi na shod!

V petek 31. avgusta 1923 ob pol 8 uri zvečer se vrši v Mestnem domu

javen shod

z dnevnim redom: 1. Položaj občinskih delavcev. 2. Službena pragmatika.

Vsi na shod!